

Afazja ruchowa (motoryczna)

Afazja:

- to termin odnoszący się do zaburzeń procesu porozumiewania się językowego: **odbioru i produkcji komunikatu, m.in. w postaci mowy,**
- to zaburzenie złożone, obejmujące również trudności w czytaniu, liczeniu czy odnajdywaniu się w czasie i przestrzeni,
- to **zaburzenie zdolności dekodowania i/lub kodowania różnorodnych symboli niejęzykowych i/lub językowych danego języka,**
- to zaburzenie wywołane zostaje w następstwie organicznego uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego (mózgu),
- to zaburzenia mowy ekspresyjnej (braku płynności mowy, agramatyzmu, tzw. styl telegraficznego) lub zniesienie zdolności komunikowania się poprzez mowę, przy jednoczesnym zachowaniu rozumienia mowy.

Pacjent z afazją ruchową (motoryczną) widząc określony przedmiot:

1. Wie, co to za przedmiot.
2. Wie, do czego służy przedmiot.
3. Ma problem z poprawnym nazwaniem przedmiotu, powtórzeniem słowa lub wypowiedzeniem tego słowa (pojawienie się monosylab, innego słowa, przekręconej nazwy przedmiotu).

Przyczyny afazji	Objawy afazji
<ul style="list-style-type: none"> ➤ udary mózgu, guzy mózgu, ➤ urazy czaszkowo-mózgowe, na przykład wskutek wypadku, ➤ zaburzenia mowy u dzieci mogą być spowodowane stanami zapalnymi po infekcji bakteryjnej lub wirusowej, zapaleniem ślinianek przyusznych, padaczką, chorobami układu sercowo-naczyniowego oraz chorobami endokrynologicznymi.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zaburzenia składni – dziecko opuszcza wyrazy, ➤ zaburzenia mowy – dziecko ma problem z fonetyką wypowiedzi, nie umie formułować słów i zdań, ➤ anomia – problemy z używaniem nazw, ➤ zaburzenia rozumienia tekstu.

Afazja motoryczna objawia się głównie tym, że pacjent traci częściowo lub całkowicie zdolność do realizowania wypowiedzi w wyniku zaburzeń czucia ułożenia narządów artykulacyjnych. Ruchomość tych narządów jest zachowana. Chory może jeść, krzyczeć, śmiać się, ale nie potrafi wykonywać ruchów artykulacyjnych.

Głównym objawem afazji motorycznej jest więc zaburzenie artykulacji, a dokładniej – niemożność odnalezienia właściwego ułożenia narządów artykulacyjnych do realizacji poszczególnych głosek (agnozja).

W lżejszych przypadkach chorzy tracą umiejętność różnicowania zbliżonych pod względem artykulacji dźwięków. W związku z tym występują parafazje głoskowe (zamienianie określonego dźwięku na inny, często znacznie odmienny pod względem charakterystyki akustycznej), np.: głosek dźwięcznych na bezdźwięczne (bułka z dźwięczną głoską b jest zamieniona na półkę z bezdźwięczną p), ustnych z nosowymi (lek z ustną głoską e może być wymawiany jako lęk z nosową głoską ę), ale też n, l, d, np. lom – nom – dom. Nie są to zmiany regularne, w zależności od kontekstu fonetycznego oraz od rodzaju czynności językowych dana artykulacja może być zniekształcona w rozmaity sposób, a mogą zdarzać się też czasem poprawne realizacje.

PODSUMOWANIE:

Czynności mowy	Stan sprawności
Wypowiedzi spontaniczne dialogowe i monologowe:	<ul style="list-style-type: none"> Niepłynne, zniekształcone, występują parafazje głoskowe. <p>U chorych z afazją motoryczną zaburzenia artykulacyjne występują zarówno w powtarzaniu usłyszanych słów i zdań, nazywaniu przedmiotów, jak i w swobodnych wypowiedziach dialogowych i monologowych. Pacjenci mówią wolno i z wysiłkiem, nie znajdując od razu odpowiedniego układu artykulacyjnego. Zwykle zachowana jest kontrola słuchowa.</p>
Rozumienie wypowiedzi:	Zdolność rozumienia wypowiedzi słownych pozostaje zachowana.
Nazywanie:	<ul style="list-style-type: none"> Zaburzone. <p>Chory ma problem z poprawnym nazwaniem przedmiotu, powtórzeniem słowa lub wypowiedzeniem tego słowa</p>

	(pojawienie się monosylab, innego słowa, przekreślonej nazwy przedmiotu).	
Czytanie:	Globalne:	<ul style="list-style-type: none"> • Zachowane. <p>W trakcie czytania chory spostrzega wzrokowo litery tworzące w słowie, ale nie potrafi podać ich odpowiedników dźwiękowych (paraleksje), dlatego ciche „globalne” czytanie przebiega lepiej niż czytanie głośnie.</p>
	Głośnie:	<ul style="list-style-type: none"> • Zaburzone, parafazje głoskowe.
Pisanie:	<ul style="list-style-type: none"> • Zaburzone, paragrafie literowe. <p>W pisaniu chory gubi litery albo zastępuje je zbliżonymi pod względem artykulacji, np. t zamienia na d lub n, b na m (paragrafie literowe), chociaż w tekstach zapisywanych odruchowo może realizować wzorce graficzne poprawnie.</p>	

Czy afazja u dzieci jest wyleczalna?

W leczeniu afazji dziecięcej najważniejsza jest **rehabilitacja i terapia logopedyczna**. Dziecko z afazją powinno znajdować się pod stałą opieką neurologiczną, fizjoterapeutyczną i psychologiczną. W trakcie terapii logopedycznej dziecko uczy się na nowo słów i ich znaczenia, a także poprawia swoją wymowę. Niezwykle ważne jest połączenie tych wszystkich ćwiczeń, ponieważ jeśli dziecko ma problemy z komunikacją, może to być efektem niezrozumienia słów, a nie problemów z mówieniem.

WYJAŚNIENIE TERMINÓW:

ARTYKULACJA – proces kształtowania dźwięków mowy ludzkiej; układ i ruchy narządów mowy (wiązadeł głosowych, podniebienia, języka, zębów, warg) przy wypowiedzianiu poszczególnych głosek.

APRAKSJA - to zaburzenie wykonywania celowych ruchów, np. takich, które wykonujemy podczas zapinania guzików czy wiązania butów. Zaburzenie to może dotyczyć również mowy. W trakcie mówienia nasze narządy artykulacyjne (język, podniebienie miękkie wraz z jęczyczkiem, wargi i żuchwa) wykonują niezwykle skomplikowane ruchy, których nie jesteśmy świadomi,

ponieważ są wykonywane automatycznie. W przypadku wystąpienia apraksji następuje upośledzenie ruchów wykonywanych przez narządy artykulacyjne.

AGNOZJA – upośledzenie lub utrata zdolności rozpoznawania bodźców, zjawisk i przedmiotów na skutek nieprawidłowego pojmowania i przetwarzania wrażeń, odbieranych za pośrednictwem któregoś ze zmysłów, przy braku uszkodzeń organicznych tych zmysłów.

PARAFAZJA – zaburzenie treści mowy polegające na zachowaniu zdolności płynnego mówienia przy równoczesnym przekręcaniu lub używaniu niewłaściwych, często podobnie brzmiących, ale zmieniających znaczenie wyrazów bądź głosek.

Opracowała:

Justyna Wezgraj - logopeda

Bibliografia:

1. Pęczalska, *Neuropsychologia kliniczna – urazy mózgu*, Warszawa 2007 r.
2. Grabias, M. Kurkowski, *Logopedia – teoria zaburzeń mowy*, Lublin 2012 r.
3. Szumska J., 1980, *Metody rehabilitacji afazji*, Warszawa.

Strony internetowe:

<https://www.heydoc.pl/s/article/Afazja-u-dzieci-objawy-diagnoza-terapia>

<https://www.damian.pl/zdrowie-psychiczne/afazja/>

<chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/http://www.publikacje.edu.pl/pdf/12703.pdf>